Μικρή συμβολή στο διάλογο για το Ουκρανικό «Αυτοκέφαλο», Μέρος Α'

Γράφει ο πατήρ Αναστάσιος Κ. Γκοτσόπουλος

Μέρος Α΄

Ὑπάγεται ἡ Οὐκρανία στὴ δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου;

Ἀδιαμφισβήτητα ἡ μονομερὴς ἀπόφαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου νὰ χορηγήσει καθεστὼς Αὐτοκέφαλης Ἐκκλησίας στὴν Οὐκρανία δημιουργεῖ σοβαρότατο ἐκκλησιαστικὸ πρόβλημα, τινάζει στὸν ἀέρα τὴν πανορθόδοξη ἑνότητα καὶ συνεργασία καὶ κλονίζει τὸ πανορθόδοξο κῦρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς συντονιστοῦ τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐκφραστοῦ τῆς πανορθοδόξου ἑνότητος.

Ἀπὸ τὴ Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης:

Μελετώντας τὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα τοῦ Οὐκρανικοῦ προβλήματος, ὅπως τὰ ἔχουν καταγράψει ἔγκριτοι ἱστορικοὶ μελετητὲς[1], διαπιστώνει κανεὶς ὅτι δημιουργήθηκε τὸ πρῶτον ὡς συνέπεια τῆς Συνόδου Φερράρας-Φλωρεντίας (1438-1439), καλλιεργήθηκε συστηματικὰ καὶ μεθοδικὰ...

ἐπὶ αἰῶνες μὲ τὴν Οὐνία (Σύνοδος Βρέστης, 1596) καὶ ὁλοκληρώθηκε σήμερα ὡς συνέπεια τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης (2016)[2].

Καὶ τότε, πίσω ἀπὸ τὴ διαίρεση τῶν Ὀρθοδόξων βρίσκονταν οἱ πολιτικὲς σκοπιμότητες ποὺ ἔσυραν τοὺς Βυζαντινοὺς στὴν Ἰταλία νὰ ὑπογράψουν τὴν ψευτοένωση μὲ τὸν πάπα, ἀλλὰ καὶ σήμερα πίσω ἀπὸ τὴ χορήγηση τοῦ Αὐτοκεφάλου βρίσκονται καὶ πάλι πολιτικὲς καὶ γεωστρατηγικὲς σκοπιμότητες. Δὲν ἔχει συμβεῖ στὴν ἱστορία χορήγησης Αὐτοκεφάλου τέτοια ἔντονη, φορτικὴ καὶ ὠμὴ παρέμβαση γιὰ χορήγησή του ἀπὸ πολιτικὲς δυνάμεις ἐκτὸς τῆς ἴδιας τῆς ἐνδιαφερόμενης χώρας. Αὐτὸ ὑποδηλώνουν χωρὶς ἀμφιβολία οἱ εὐχαριστίες τοῦ Οὐκρανοῦ Προέδρου Ποροσένκο στὶς ΗΠΑ γιὰ τὴν «ἐνεργὸ ὑποστήριξή τους στὴ διαδικασία χορήγησης τοῦ αὐτοκεφάλου»[3]. Ἄλλωστε, οὔτε οἱ ἴδιες οἱ ΗΠΑ ἔχουν τὸν παραμικρὸ δισταγμὸ νὰ δηλώσουν ὅτι «οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς ὑποστηρίζουν τὴν χορήγηση αὐτοκεφαλίας στὴν Οὐκρανικὴ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία», ὅπως ἀναφέρει σὲ ἀνακοίνωσή της ἡ ἐκπρόσωπος Τύπου τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ Χίθερ Νάουερτ[4]. Γιατί νὰ τὸ κρύψωμεν, ἄλλωστε...

Ἀποκαλυπτικὴ ἐπ᾽ αὐτοῦ εἶναι καὶ ἡ δήλωση τοῦ νέου “Προκαθημένου” Ἐπιφανίου ὅτι “ὑπῆρξε μία κομβικῆς σημασίας στήριξη ἀπὸ τὶς ΗΠΑ καὶ στὸ πλαίσιο αὐτό, πιστεύω ὅτι θὰ διατηρήσουμε ἐπαφὴ γιὰ νὰ διασφαλίσουμε ὅτι ἡ αὐτοκεφαλία τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας θὰ ἔχει τὴν ἴδια ὑποστήριξη καὶ στὸ μέλλον»[5]. Ἡ δήλωση αὐτὴ εἶναι παράλληλα καὶ τραγικὴ διότι ἀποκαλύπτει τὸ πνευματικὸ ἀδιέξοδο τῆς «Αὐτοκέφαλης» Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἰδίου τοῦ τάχα καὶ «Μητροπολίτου Κιέβου» Ἐπιφανίου. Τί θλιβερό! ἐκκλησιαστικὸς «ἡγέτης» νὰ ὁμολογεῖ δημόσια ὅτι στηρίζει τὶς ἐλπίδες του ὅτι τὴν «αὐτοκεφαλία» τους θὰ τὴ διασφαλίσουν οἱ ΗΠΑ!

Σημαίνει μεταξὺ ἄλλων ὅτι ἡ νέα «Αὐτοκέφαλη» ἀποδέχεται τὸ ρόλο μαριονέτας στὰ χέρια τῶν «προστατριῶν» της Δυνάμεων τοῦ κόσμου τούτου μὲ καταστροφικὲς συνέπειες γιὰ τοὺς πιστοὺς καὶ ὁλόκληρη τὴν Ὀρθοδοξία. Οὐσιαστικὰ ἀποδέχεται τὸ ρόλο τοῦ “ἐκπροσώπου” τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων στὴν οἰκογένεια τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, μὲ ὅ,τι αὐτὸ συνεπάγεται… Σὲ αὐτὸ τὸ πλαίσιο κατανοεῖται καὶ ἡ δήλωση τοῦ «Προκαθημένου» Ἐπιφανίου ἀναφορικὰ μὲ τὰ δικαιώματα τῶν σοδομιστῶν, κίναιδων κλπ ΛΟΑΤ:

«Φυσικά, εἶμαι ὑπὲρ τῆς ἔναρξης μεταρρυθμίσεων στὴν ἐκκλησία γιὰ νὰ μὴν ὑπάρχει συντηρητισμός, γιὰ νὰ ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ παράδοση καὶ γιὰ νὰ εἶναι ἡ ἐκκλησία ἀνοιχτή καὶ ἕνας πνευματικὸς ὁδηγὸς γιὰ τὸν Οὐκρανικὸ λαό. Κινούμαστε πρὸς τὴν Εὐρώπη καὶ συνεπῶς θὰ πρέπει νὰ ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τὴν συντηρητικὴ Ρωσικὴ παράδοση. Ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει νὰ εἶναι πιὸ ἀνοιχτή, διότι ἡ Ρωσικὴ Ὀρθοδοξία εἶναι πολὺ συντηρητικὴ… Αὐτὸ εἶναι ἕνα δύσκολο ζήτημα τὸ ὁποῖο δὲν πρέπει νὰ προβάλουμε στὴν ἀρχὴ τοῦ ταξιδιοῦ μας, διότι γνωρίζετε τὸν τρόπο ποὺ ἡ Οὐκρανικὴ κοινωνία ἀντιλαμβάνεται αὐτὸ τὸ θέμα. Τώρα πρέπει νὰ ἐργαστοῦμε πάνω σε αὐτὸ γιὰ νὰ τὸ δεχτεῖ ἡ Οὐκρανικὴ κοινωνία. Εἶναι μιὰ μακρὰ πορεία. Θὰ συζητήσουμε καὶ θὰ ἀναζητήσουμε ἀπαντήσεις σὲ αὐτὰ τὰ περίπλοκα ζητήματα»[6]. Ποιὸς ἀμφιβάλλει ὅτι ἀπὸ τέτοιους «προκαθημένους»[7] καὶ «μείζω τούτων ὄψει» ἢ ἐπὶ τὸ λαϊκότερον, καὶ μὴ χειρότερα…

Ἀπὸ ἱστορικο-κανονικῆς πλευρᾶς ἔχουν τεθεῖ, μεταξὺ ἄλλων, δύο βασικὰ ζητήματα, ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν ὁποίων κρίνεται ἐν πολλοῖς ἡ κανονικότητα ἢ μὴ τῆς χορηγήσεως τοῦ Αὐτοκεφάλου:

1. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ὑπάγεται κανονικὰ στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἢ στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ρωσίας; καὶ
2. Δικαιοῦται τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο νὰ χορηγεῖ τὸ Αὐτοκέφαλο κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπο;

Α. Τὸ ζήτημα ἐὰν ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ὑπάγεται στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο εἶναι κομβικῆς σημασίας, διότι σὲ ἀντίθετη περίπτωση Αὐτὸ δὲν ἔχει κανονικὸ δικαίωμα νὰ παρεμβαίνει σὲ δικαιοδοσία ἄλλης τοπικῆς Ἐκκλησίας, διότι τότε διαπράττει σοβαρὰ κανονικὰ ἀδικήματα καταδικασμένα ἀπὸ πολλοὺς ἱεροὺς κανόνες (Β-2, Γ-8, Πενθέκτης-39, Ἀντιοχείας-13, -22, Σαρδικῆς-3 κ.ἄ.) καὶ σύνολη τὴν ἐκκλησια-στικὴ παράδοση.

Ἡ Κωνσταντινούπολη[8] καὶ ὅσοι ὑποστηρίζουν τὶς ἐνέργειές Της[9] ἀπαντοῦν μὲ βεβαιότητα ὅτι ἀνέκαθεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ὡς Μητρόπολις Κιέβου ὑπαγόταν κανονικῶς στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, οὐδέποτε ἐκχωρήθηκε στὴ δικαιοδοσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καὶ οὐδέποτε τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἀποδέχθηκε τὴν ὑπαγωγή της στὴ Μόσχα. Συνεπῶς, ἔχει κάθε δικαίωμα ἡ Κωνσταντινούπολη νὰ κινεῖται ἐλεύθερα στὴν Οὐκρανία, γιατί εἶναι ἐπαρχία ὑπὸ τὴν κανονική Της δικαιοδοσία.

Μάλιστα, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο γιὰ νὰ στηρίξει τὴν ἄποψή του αὐτὴ ἐπικαλεῖται τό «Συνταγμάτιο»[10], στὸ ὁποῖο ἀναγράφεται στὴν 60η θέση ἡ Ρωσία ὡς Μητρόπολη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου[11]. Ἀναμφισβήτητα στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ ἐπιχειρη-ματολογία τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου εἶναι ἁπλὴ καὶ συνάμα ἐξαιρετικὰ ἰσχυρή: Ἡ ἁπλὴ καὶ μόνο ἀναγραφὴ μιᾶς Μητροπόλεως στὸ Συνταγμάτιο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου δηλώνει πέραν κάθε ἀμφιβολίας ἢ ἀντιρρήσεως ὅτι αὐτὴ ὑπάγεται κανονικῶς στὴν Κωνσταντινούπολη!

Ὅμως!

Ἡ Κωνσταντινούπολη γιὰ νὰ ἀποδείξει ὅτι τὸ Κίεβο ὑπάγεται κανονικῶς στὴ δικαιοδοσία τῆς ἐπικαλεῖται μόνο τα ἀρχαῖα Τακτικά (τοῦ Λέοντος Σοφοῦ, 11ου αἰ.) καὶ σιωπᾶ γιὰ τὰ ἑπόμενα, ὡσὰν ἡ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ στὴν περιοχὴ αὐτὴ νὰ σταμάτησε τότε! Ἀσφαλῶς καὶ δὲν τίθεται ὑπὸ ἀμφισβήτηση ὅτι τότε, ὅπως καὶ τοὺς μετέπειτα πέντε-ἕξι αἰῶνες, μέχρι τὸν 16-17ο αἰ., ὁλόκληρη ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας (ἀρχικὰ μία Μητρόπολη ὑπὸ τὸν Κιέβου[12] καὶ ἀργότερα δύο Μητροπόλεις ὑπὸ τὸν Κιέβου καὶ τὸν Μόσχας) ὑπήγετο κανονικῶς στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, τὸ ὁποῖο ἀσκοῦσε πλήρως τὰ κανονικὰ δικαιώματά Του, καὶ κυρίως τὶς χειροτονίες καὶ τὶς κρίσεις τῶν ἐπισκόπων[13].

Δύο κρίσιμες χρονολογίες: α) Τὸ ἔτος 1593 μὲ ἀπόφαση τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἀνακηρύσσεται σὲ Πατριαρχεῖο ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας[14] καὶ β) τὸ ἔτος 1686-1687 ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Διονύσιος Δ΄ μὲ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξη «ἀποφαίνεται ἵνα ἡ ἁγιωτάτη ἐπαρχία Κιέβου εἴη ὑποκειμένη ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Μεγάλης καὶ θεοσώστου πόλεως Μοσχοβίας»[15] [σὲ ἐπιστολὴ του ὁ Πατριάρχης Διονύσιος Δ΄ «πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Ρωσίας» διευκρινίζει γιὰ νὰ μὴν ὑπάρξει παρερμηνεία: «ἡ Μητρόπολις αὕτη Κιόβου ἔστω ὑποκειμένη ὑπὸ τὸν Ἁγιώτατον Πατριαρχικόν τῆς Μοσχοβίας θρόνον, καὶ οἱ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντες, ὃ τὲ ἤδη καὶ ὁ μετὰ τοῦτον, γινώσκωσι γέροντα καὶ προεστώτα αὐτὸν τὸν κατὰ καιροὺς Πατριάρχην Μοσχοβίας ὡς ὑπ' αὐτοῦ χειροτονούμενοι»[16]].

Τὸ ζητούμενο, λοιπόν, εἶναι τί γίνεται ἀπὸ τὸν 16-17ο αἰ. μέχρι τὸν Ἀπρίλιο 2018, ποὺ ἀνακοινώνεται ἐπίσημα ὅτι Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος σκέπτεται νὰ ἐκχωρήσει τὸ Αὐτοκέφαλο. Τί ἔχει συμβεῖ, λοιπόν, τοὺς τρεισήμισι τελευταίους αἰῶνες; Ποῦ ὑπάγεται ἡ

Μητρόπολη Κιέβου καὶ γενικότερα ἡ Οὐκρανία σύμφωνα μὲ τὴν πανορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ἀλλὰ καὶ τὴν αὐτοσυνειδησία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου;

1. Ἀκολουθώντας τὴν ἐπιχειρηματολογία τοῦ ἰδίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἂς ἀναζητήσουμε τὶς ἀπαντήσεις ἀπὸ τὸν ἀδιάψευστο μάρτυρα τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας τῶν Θρόνων, δηλ. τὰ «Συνταγμάτια», σὲ ποιὰ δικαιοδοσία ὑπάγεται ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας. Ἡ καταγραφὴ σὲ αὐτὰ εἶναι ἀκαταμάχητο στοιχεῖο γιὰ τὸ ποῦ ὑπάγεται ἐκκλησιαστικὰ ἡ Οὐκρανία.

i) «ΤΑΚΤΙΚΑ» (NOTITIA EPISCOPATUUM): Ἐνῶ λοιπὸν ὅλα τα σωζόμενα «Τακτικά» (Notitia Episcopatuum 10 – 20) [17]ἀπὸ τόν ια΄-ιε΄ αἰ. ἀναγράφουν τὴν ἐπαρχία τῆς Ρωσίας-Οὐκρανίας (ὡς Μεγάλη, ἢ Μικρὴ Ρωσία ἢ Κυέβου) ὡς ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ Τακτικὸ 21[18]τοῦ ιστ΄ αἰ. δὲν ἀναφέρει τὴ Ρωσία ἢ τήν Οὐκρανία στὶς ὑποκείμενες στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἐκκλησιαστικὲς ἐπαρχίες!

ii) ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (1715)[19]: Ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρύσανθος (Νοταρᾶς) στὸ περίφημο Συνταγμάτιό του (σ. ξστ-ξθ) ἀναφέρει λεπτομερῶς τὶς ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησιαστικὲς ἐπαρχίες, στὶς ὁποῖες δὲν περιλαμβάνει τὴ Μητρόπολη Κιέβου ἢ ἄλλη ἐπισκοπή τῆς Οὐκρανίας.

Ἐπιπλέον, ἀπὸ τὴ σελ. ογ κ.ἑξ. ἀναφέρεται στά «περὶ τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Μοσχοβίας». Ἀρχικὰ μνημονεύει πῶς δόθηκε στὴ Μόσχα ἡ πατριαρχικὴ ἀξία καὶ τιμὴ (σ. ογ-οδ) καὶ ἀκολούθως στὶς σ. οδ-οε ἀναφέρεται στὰ ὅρια τῆς «Μοσχοβίας» στὰ ὁποῖα περιλαμβάνει καὶ τὴν Οὐκρανία. Τὸ ἑπόμενο κρίσιμο κεφάλαιο ποὺ ἐπιγράφεται «Περὶ τῶν ὑποκειμένων Θρόνων τῷ πατριάρχη Μοσχοβίας» (σ. οστ κ.ἑξ.) ἀναφέρει τὸ Κίεβο καὶ τὴ Γαλικία («Ὁ Κιοβίας καὶ Ἁλικίας») καθὼς καὶ ἄλλες περιοχὲς τῆς Οὐκρανίας («Μεγάλης Νοβογορονδίας», «Σουσδαλίας», «Τσερνιγβίας», «Χολμογορίας» κ.ἀ.) ὡς ὑπαγόμενες ἐκκλησιαστικὰ στὸν Πατριάρχη Μόσχας! Τέλος, στὴ σ. οζ ἀναφερόμενος «περὶ τῶν προνομίων τῶν κατὰ τὴν Μοσχοβίαν Ἀρχιμανδριτῶν» ἀπαριθμεῖ στοὺς «ἐπισημοτέρους Ἀρχιμανδρίτες» τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ Οὐκρανοὺς Ἀρχιμανδρίτες ἐν οἷς πρῶτος «Ὁ τοῦ Κιεβοπετζερσκίου» καὶ ἀκολουθοῦν ἄλλοι ἀπὸ τὴν Οὐκρανία (π.χ. «Ὁ τῆς Τζερνιγοβιγίας»).

Συμπερασματικά: Ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση στὶς ἀρχὲς τοῦ 18ου αἰ., ὅπως ἔχει καταγραφεῖ τὸ 1715 ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Ἱεροσολύμων Χρύσανθο στὸ Συνταγμάτιό του, θέλει χωρὶς καμία ἔνσταση ἢ ἔστω ἁπλὴ ἐπιφύλαξη τὴν ἐπαρχία τοῦ Κιέβου καὶ τῆς Οὐκρανίας νὰ ὑπάγεται ἐκκλησιαστικὰ στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας καὶ ὄχι στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Σημειώνεται ὅτι δὲν ὑπῆρξε ποτὲ καμία ἔνσταση κατὰ τοῦ Συνταγματίου τοῦ Χρυσάνθου ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

iii) ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟ 1855. Σύμφωνα μὲ τὸ «Συνταγμάτιο περὶ τῆς τάξεως τῶν πατριαρχικῶν Θρόνων

καὶ τῶν Αὐτοκεφάλων Συνόδων», ἐν Ἀθήναις 1855, σ. 3-12 δὲν ὑπάγεται στὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἡ Μητρόπολη Κιέβου καὶ ἡ περιοχὴ τῆς Οὐκρανίας. Στὶς σ. 16-18 τοῦ Συνταγματίου ἀναγράφεται «Ὁ Κιέβου καὶ Γαλικίας» ὡς Μητροπολίτης «Ἐπαρχίας πρώτης τάξεως» τῆς «Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας» καθὼς καὶ ἄλλες ἐπαρχίες τῆς σημερινῆς Οὐκρανίας!

iv) ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟ 1896[20]: Στό «ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟΝ τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων» ποὺ ἐξεδόθη «ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου» τὸ 1896, δὲν ἀναφέρεται ἡ Μητρόπολη Κιέβου ἢ ἄλλη περιοχὴ τῆς Οὐκρανίας ὡς ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπίσης, καμία ἱερὰ Μονὴ τῆς Οὐκρανίας δὲν ἀναγράφεται στὸν κατάλογο τοῦ Συνταγματίου μὲ τίτλο «Αἱ τῷ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ ὑποκείμεναι σταυροπηγιακαὶ Μοναὶ» (σ. 13-17).

v) ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟ 1902[21], «ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου»: Στὸ «ἐν χρήσει ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟΝ τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνων Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων» ποὺ ἐξεδόθη «ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου» τὸ 1902, δὲν ἀναφέρεται ἡ Μητρόπολη Κιέβου ἢ ἄλλη περιοχὴ τῆς Οὐκρανίας ὡς ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπίσης, καμία ἱερὰ Μονὴ τῆς Οὐκρανίας δὲν ἀναγράφεται στὸν κατάλογο τοῦ Συνταγματίου μὲ τίτλο «Αἱ τῷ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ ὑποκείμεναι σταυροπηγιακαὶ Μοναὶ» (σ. 13-17). Μόνο τό «Μετόχιον Πατριαρχικὸν ἁγίου Σεργίου» ἐν Μόσχᾳ καταχωρεῖται (σελ. 17).

vi) Οἱ Γ. Ράλλης-Μ. Ποτλῆς στὸ περίφημο ἔργο τους «Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων» (α΄ ἔκδοση 1855) δημοσίευσαν τὴν «Τάξιν τῶν Θρόνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας» καὶ δὲν περιλαμβάνουν τὴν Οὐκρανία στὶς ἐπαρχίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ στὴν «Αὐτοκέφαλο Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας»[22]. Ὅπως δηλώνουν ἀντλοῦν τὰ στοιχεῖα τους ἀπὸ τὰ Συνταγμάτια.

vii) Τὸ κατ' ἔτος ἐκδιδόμενο «Ἡμερολόγιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου» ἢ ἀπὸ τὸ 2015 κ.ἑξ. ἡ «Ἐπετηρὶς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου» μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 2018 ἀναγράφει ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ὑπάγεται κανονικῶς στὴ Μόσχα. Καμία ἀναφορὰ ὅτι τὸ Κίεβο ὑπάγεται ἐκκλησιαστικὰ στὴν Κωνσταντινούπολη!

Συμπερασματικά, ἡ ἴδια ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ κανονικὴ συνείδηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μέχρι καὶ τὸ 2018, ὅπως καταγράφεται μὲ τὸν πλέον ἐπίσημο καὶ ἀδιαμφισβήτητο τρόπο στὰ ἐπίσημα «Συνταγμάτια», «Ἡμερολόγια» καὶ «Ἐπετηρίδες», τὰ ὁποῖα τὸ ἴδιο τό Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἔχει ἐκδώσει ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸ δικό του ἐν Κωνσταντινουπόλει «Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον» προκύπτει ὅτι δὲν θεωροῦσε μέχρι τὰ μέσα 2018 ὡς κανονικό του ἔδαφος τὴν Οὐκρανία, τὴν ὁποία ἀναγνώριζε μὲ τὸν πλέον ἐπίσημο καὶ σαφῆ τρόπο ὅτι ὑπάγεται στὴν κανονικὴ δικαιοδοσία τοῦ

Πατριαρχείου τῆς Ρωσίας.

2. α) Αὐτὴ τὴν ἴδια ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ὅτι ἡ Οὐκρανία ἔχει παραχωρηθεῖ ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ ὑπάγεται πλέον στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ἐξέφρασε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος τὸ 2008 ἀναφερόμενος στὴν Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξη τοῦ 1687. Λέει ἐπὶ λέξει ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Οὐκρανικὸ λαό: «Ἡ ἐπί προφανεῖ θυσίᾳ τῶν ἰδίων δικαιωμάτων ὀφειλετική διακονία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἔχει τήν περισσοτέραν ἔκφρασιν εἰς τήν ὅλην ἐξέλιξιν τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρός τήν ἐκλεκτήν μεταξύ τῶν θυγατέρων Ἐκκλησιῶν, τήν Ἐκκλησίαν τῆς Οὐκρανίας, ἡ ὁποία ὑπήγετο ὑπό τήν κανονικήν δικαιοδοσίαν του ἐπί ἑπτά συναπτούς αἰῶνας, ἤτοι ἀπό τοῦ Βαπτίσματος τῆς μεγάλης ἡγεμονίας τοῦ Κιέβου (988-1687), μέχρι τῆς προσαρτήσεως αὐτῆς ὑπό τοῦ Μ. Πέτρου εἰς τό ρωσικόν κράτος. Πράγματι, ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία προσέφερε προθύμως ἐπί ἑπτά αἰῶνας καί ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς,

…Οὕτως, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Διονύσιος Δ’, μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Οὐκρανίας εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ Μ. Πέτρου, ἔκρινεν ἀναγκαίαν, ὑπὸ τὰς περιστάσεις ἐκείνας, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑπαγωγὴν αὐτῆς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας (1687), παρὰ τὴν ὁμόφωνον καὶ σθεναράν ἀντίθεσιν τῆς Ἱεραρχίας τῆς Οὐκρανίας διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, καὶ ἐπὶ προφανεῖ ζημίᾳ τῶν κανονικῶν δικαίων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἵνα μὴ αἱ δοκιμασίαι τοῦ εὐσεβοῦς οὐκρανικοῦ λαοῦ καταστοῦν ἐπαχθέστεραι ὑπὸ τὴν ὀρθόδοξον πολιτικὴν ἡγεσίαν»[23]. Ἔχουμε, δηλαδή, κατὰ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Βαρθολομαῖο, Πατριαρχικὴ ἀπόφαση γιὰ «τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑπαγωγὴν αὐτῆς (τῆς Οὐκρανίας) εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας (1687), … ἐπὶ προφανεῖ ζημίᾳ τῶν κανονικῶν δικαίων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας». Μάλιστα ὁ ἴδιος ὁ Βαρθολομαῖος ὁμολογεῖ μὲ σαφήνεια ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, ὑπαγόταν «ὑπό τήν κανονικήν δικαιοδοσίαν του ἐπί ἑπτά συναπτούς αἰῶνας … (988-1687), μέχρι τῆς προσαρτήσεως αὐτῆς ὑπό τοῦ Μ. Πέτρου εἰς τό ρωσικόν κράτος» !

β) Στὶς ἀπὸ 7.4.1997 καὶ 26.8.1999 ἀπαντητικὲς ἐπιστολές του πρὸς τὸν Πατριάρχη Μόσχας, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἀναγνωρίζει τὶς καθαιρέσεις ποὺ ἐπέβαλε τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας στὸν πρώην Μητροπολίτη Φιλάρετο σημειώνοντας ἐπὶ λέξει: «ἡ καθ’ ἡμᾶς Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία ἀναγνωρίζουσα εἰς τὸ ἀκέραιον τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος ἀποκλειστικὴν ἁρμοδιότητα τῆς ὑφ’ Ὑμᾶς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἀποδέχεται τὰ Συνοδικῶς ἀποφασισθέντα περὶ τοῦ ἐν λόγῳ, μὴ ἐπιθυμοῦσα τὸ παράπαν ἵνα παρέξῃ οἱανδήτινα δυσχέρειαν εἰς τὴν καθ’ Ὑμᾶς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν». Μὲ ἄλλα λόγια ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἀναγνωρίζει στὸ Πατριαρχεῖο Ρωσίας τὰ δύο θεμελιώδη δικαιώματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑπαγωγῆς: Τὸ δίκαιο χειροτονιῶν (jus ordinandi), καὶ τὸ δίκαιο κρίσεως τῶν ἐπισκόπων (jus jurandi), τὰ ὁποῖα συνιστοῦν καί ταυτόχρονα ἀποδεικνύουν τὴν πληρότητα τῆς ὑπαγωγῆς τῆς Μητροπόλεως Κιέβου ὑπὸ τὸν Πατράρχη Μόσχας καὶ συνεπῶς τὴ μὴ ἐξάρτησή της ἀπὸ τὸν Κωνσταντινου-πόλεως.

Ἐπὶ πλέον δέ, οὐδέποτε μέχρι τὸν Ἀπρίλιο 2018 ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος διατύπωσε τὴν καινοφανῆ καὶ ἀτεκμηρίωτη στὶς πηγὲς ἄποψη ὅτι τάχα, πάντοτε, συνεχῶς καὶ

ἀδιαλείπτως, ἡ Οὐκρανία ὑπαγόταν ἐκκλησιαστικὰ στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο!

Συνεπῶς, ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος καὶ τὰ κείμενα ποὺ ἔχει ἐκδώσει τὸ ἴδιο το Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο σὲ ἀνύποπτο χρόνο εἶναι ἀπολύτως κατηγορηματικοὶ ὅτι ἡ Οὐκρανία ὑπάγεται στὴν Ἐκκλησία τῆς Μόσχας καὶ μὲ κανένα τρόπο δὲν δικαιολογοῦν τοὺς ὄψιμους ἰσχυρισμοὺς ποὺ διατυπώνονται στὸ κείμενο μὲ τίτλο «Ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, Ὁμιλοῦν τὰ κείμενα», Σεπτέμβριος 2018[24]:

«Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον οὐδέποτε παρεχώρησε τὴν Μητρόπολιν Κιέβου, διὰ νὰ ἀποτελῇ κανονικὸν ἔδαφος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας» (σ. 12). Μάλιστα ἑρμηνεύοντας τὴν Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξη τοῦ 1686 τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Δ΄ σημειώνει ὅτι «τὸ νόημα τῆς «ὑπαγωγῆς» τῆς Μητροπόλεως Κιέβου εἰς τὸν Πατριάρχην Μόσχας συνίστατο, κατ᾽ οὐσίαν, μόνον εἰς τὴν ἄδειαν τῆς χειροτονίας τοῦ Μητροπολίτου Κιέβου» (σ. 7) καὶ «δὲν πρόκειται περὶ πλήρους ἐκχωρήσεως τῆς ἐπαρχίας Κιέβου εἰς τὸν Πατριάρχην Μόσχας» (σ. 8) καὶ καταλήγει ὅτι μὲ τὴν ἀναγνώριση τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας «διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐμμέσως ἔγινε δεκτὸν ἀπὸ ὅλας τὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, πλὴν ἐκείνης τῆς Ρωσσίας, καὶ τὸ κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐπὶ τῆς μητροπόλεως τοῦ Κιέβου καὶ τῆς Οὐκρανίας» (σ. 15).

Ἡ τελευταία φράση ὑποδηλώνει καὶ τὴν πενία τῶν ἐπιχειρημάτων καί, τελικά, τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἀδιέξοδο τῶν πατριαρχικῶν ἰσχυρισμῶν ὅτι, τάχα, διαθέτει «κυριαρχικὸ δικαίωμα» ἐπὶ τοῦ Κιέβου. Ἡ Κωνσταντινούπολη γνωρίζει ὅτι εἶναι ἄκρως ἀπαραίτητη ἡ πανορθόδοξη συμφωνία γιά τή δικαιοδοσία σέ κάποια ἐκκλησιαστική ἐπαρχία. Ἐπειδή, λοιπόν, δὲν τὴν διαθέτει, τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιουμένη, ἀρκεῖται γιὰ ἕνα τέτοιο μεῖζον θέμα στὴν ὑποτιθέμενη «ἔμμεση ἀποδοχὴ … ἀπὸ ὅλας τὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, πλὴν ἐκείνης τῆς Ρωσσίας»! Παραβλέπει ὅμως ὅτι ὑπὲρ τῶν κανονικῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ὑπάρχει ὄχι κάποια «ἔμμεση ἀποδοχή», ἀλλὰ ἄμεση καὶ ρητὴ καὶ ἐκπεφρασμένη πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πανορθόδοξη βεβαιότητα ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν! Μήπως γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ καὶ δὲν συγκαλεῖ Σύναξη Προκαθημένων;

3. Στὸ ἐρώτημα ἂν ὑπάγεται ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ρωσίας ἔχει ἀποφανθεῖ καὶ ἡ πανορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση, ὅπως ἔχει καταγραφεῖ στὰ κατ᾽ ἔτος ἐκδιδόμενα «Ἡμερολόγια» ἢ «Δίπτυχα» ἢ «Ἐπετηρίδες» τῶν Τοπικῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ὅλες, χωρὶς καμία ἐξαίρεση, οἱ κατὰ τόπους Αὐτοκέφαλες Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες καὶ τὰ Πατριαρχεῖα ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ὑπάγεται στὴν κανονικὴ δικαιοδοσία τῆς Μόσχας. Ὅλες, χωρὶς καμία ἐξαίρεση, οἱ Ἐκκλησίες θεωροῦν ὡς μοναδικὸ κανονικὸ Μητροπολίτη Κιέβου τὸν Ὀνούφριο, ποὺ ὑπάγεται στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας. Μὲ αὐτὸν καὶ τὴν περὶ αὐτὸν Σύνοδο καὶ μόνο εἶχαν κοινωνία στὰ διορθόδοξα καὶ πανορθόδοξα συλλείτουργα καὶ στὶς Ἐπιτροπὲς ὅλες οἱ Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες. Αὐτὴ ἡ ὁμοφωνία ἐκφράζει τὴν πανορθόδοξη-οἰκουμενικὴ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση τῆς Ὀρθοδοξίας, τὴν ὁποία κανένας δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ περιφρονήσει χωρὶς σοβαρὲς συνέπειες.

4. Παράλληλα πρὸς τὴν ἀδιάψευστη μαρτυρία τῶν Τακτικῶν-Συνταγματίων, μὲ τοὺς ὄψιμους καὶ ἀτεκμηρίωτους ἰσχυρισμοὺς τῆς Κωνσταντινούπολης δὲν συμφωνοῦν καὶ ἔγκριτοι ἱστορικοὶ – στελέχη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου[25], οἱ ὁποῖοι σὲ ἀνύποπτο χρόνο ἔχουν δημοσιεύσει μελέτες στὶς ὁποῖες καταδεικνύουν αὐτὸ ποὺ μαρτυροῦν καὶ τὰ Συνταγμάτια, ὅτι τοὺς τελευταίους τρεισήμισι αἰῶνες τὸ Κίεβο δὲν ἀνήκει στὴν κανονικὴ δικαιοδοσία τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ ὑπάγεται κανονικῶς στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας! Ἐνδεικτικῶς:

1. α) Ὁ Ἀρχειοφύλακας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀρχιμ. Καλλίνικος Δελικάνης, στὸ περίφημο ἔργο του «Τὰ ἐν τοῖς Κώδιξι τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακείου σωζόμενα ἐπίσημα ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα» τ. Α-Γ, ποὺ ἐκδόθηκε «ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου» τὸ 1902-1905[26]δημοσιεύει «Γράμμα Συνοδικόν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Παϊσίου πρὸς τὸν Μόσχας Νίκωνα», στὸ ὁποῖο ὁ Οἰκουμενικὸς ἀποκαλεῖ τὸν Μόσχας «Πατριάρχη Μοσχοβίας μεγάλης τε καὶ μικρᾶς Ρωσσίας»[27]. Ὡς γνωστὸ «μικρὰ Ρωσσία» εἶναι ἡ σημερινὴ Οὐκρανία!

β) Ὁ ἴδιος ὁ Ἀρχειοφύλακας Κ. Δελικάνης ἀναφερόμενος στὸν «χωρισμὸν τῆς Μητροπόλεως Κιέβου ἀπὸ τῆς Μόσχας» σχολιάζει: «Ἡ αὐτοτέλεια αὕτη διήρκεσε μέχρι τοῦ 1686, ὅτε τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ἀνακτησασῶν ἀπὸ τῶν Πολωνῶν τὴν ἰδίαν αὐτῶν αὐτονομίαν, οἱ Τσάροι... ἐξητήσαντο, πρὸς προφυλακὴν τούτων ἀπὸ τῆς Οὐνίας τῆς λυμαινομένης τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας τῆς Λιθουανίας καὶ Πολωνίας, ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὴν καὶ αὖθις συνένωσιν τῆς Μητροπόλεως Κιέβου ... μετὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Μόσχας, οὗ προΐστατο ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ . εἰς ἣν αἴτησιν ἐπένευσεν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Διονύσιος ὁ Δ΄ Μουσελίνης, συναποφαινομένου ἐν τῷ ἐκδοθέντι Συνοδικῷ Τόμῳ καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Δοσιθέου»[28]. Ἀξιοσημείωτο τυγχάνει ὅτι ὁ πολὺ καλὸς γνώστης τῶν Πατριαρχικῶν ἐγγράφων καὶ Ἀρχειοφύλακας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου χαρακτηρίζει τὴν Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξη τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Δ΄ ὡς «Συνοδικὸ Τόμο» στὸν ὁποῖο συμμετεῖχε ὡς «συναποφαινόμενος» ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος!

γ) Ἐπίσης σὲ ἄλλο σημεῖο ἐπαναλαμβάνει: «Ἡ δὲ Μητρόπολις Κιέβου ἐξηκολούθη κυβερνωμένη διὰ Τοποτηρητῶν μέχρι τῆς ἐξαρτήσεώς της ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Μόσχα τῷ 1686»[29].

Ἐπισημαίνουμε καὶ πάλι ὅτι ἡ ἀνωτέρω ἐργασία τοῦ Κ. Δελικάνη ἐκδόθηκε «ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου» καὶ ἀνατυπώθηκε τὸ 1999 ἀποφάσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου!

2. Ὁ καθηγητὴς (τώρα καὶ πρωτοπρεσβύτερος) Θεοδ. Ζήσης – παλαιὸς κληρικός, συνεργάτης καὶ σύμβουλος τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως – σὲ Διεθνὲς Σεμινάριον τοῦ ἐν Chambesy τῆς Γενεύης Ὀρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὸν Μάιο τοῦ 1988: «Οἱ Ὀρθόδοξοι Ρῶσσοι αὐτῶν τῶν χωρῶν μὲ ἕδρα τὸ Κίεβον ἐξηκολούθησαν, ὡς ἰδιαιτέρα μητρόπολις, νὰ ὑπάγωνται ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ μετὰ τὴν χειραφέτησιν τῆς Μόσχα ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν μέχρι τοῦ ἔτους 1686, ὁπότε ... συνεδέθη καὶ πάλιν τὸ Κίεβον μὲ τὴν Μόσχαν καὶ ἀποκατεστάθη ἡ ἑνότης μὲ ἔγκρισιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου»[30].

3. Ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης Βασ. Σταυρίδης, ἐκ τῶν σοβαροτέρων μελετητῶν τῆς ἱστορίας τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου δὲν μνημονεύει στὸν κατάλογο τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου οὔτε τὴ Μητρόπολη Κιέβου οὔτε τὴν Οὐκρανία[31].

4. Ὁ καθηγητὴς Γρ. Λαρεντζάκης, Ἄρχων Μ. Πρωτονοτάριος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σὲ πρόσφατο ἄρθρο του ἐμμέσως πλὴν σαφῶς ἀποδέχεται ὅτι ἡ Οὐκρανία ὑπάγεται στὴ Μόσχα: «Τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας ὅμως τώρα ἀγωνίζεται μέ κάθε μέσο νά διατηρήσει τήν ἐπικυριαρχία του καί στήν Οὐκρανία»[32].

5. Ἰδιαιτέρως παραπέμπω στὸν καθηγητὴ Βλ. Φειδᾶ, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ἐκ τῶν σημαντικοτέρων στελεχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τιμηθείς μὲ τὸ Ὀφίκιο τοῦ Ἄρχοντος Διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ σήμερα ὑπηρετεῖ ὡς Κοσμήτορας τοῦ Ἰνστιτούτου Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν Ὀρθοδόξου Θεολογίας τοῦ Ὀρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ Σαμπεζὺ τῆς Γενεύης. Σὲ σειρὰ ἐπιστημονικῶν του δημοσιευμάτων σὲ διάστημα 40 ἐτῶν (1966-2005) γράφει ὁ καθηγητὴς Φειδᾶς τὰ ἑξῆς, ποὺ καθιστοῦν ἀπολύτως σαφῆ τὴν πλήρη καὶ κανονικὴ δικαιοδοσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἐπὶ τῆς Οὐκρανίας:

α) «Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Διονύσιος ὑπήγαγε τὴ Μητρόπολιν Κιέβου ὑπὸ τὴν κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριάρχου Μόσχας (1687)» [33].

β) Ο Μ. Πέτρος καταργεῖ τὸν Πατριαρχικὸ θεσμὸ στὴ Μόσχα καὶ εἰσάγει Σύνοδο. Τὴν ἀπόφασή του αὐτὴ τὴν ἐπικυρώνει ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἔτσι στὴ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ὡς ἕνα ἀπὸ τὰ τρία μόνιμα μέλη συμμετέχει ὁ Μητροπολίτης Κιέβου (μαζὶ μὲ τὸν Μόσχας καὶ τὸν Πετρουπόλεως)[34].

γ) Ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τοῦ Κιέβου εἶναι μία ἀπὸ τὶς τέσσερις σημαντικότερες Ἀκαδημίες τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας[35].

δ) Ὁ Μητροπολίτης Κιέβου διετέλεσε πρόεδρος τῆς Πανρωσικῆς Συνόδου τοῦ 1917, στὴν ὁποία ἀποκαταστάθηκε ὁ Πατριαρχικὸς Θεσμὸς στὴ Ρωσία[36].

ε) Ἰδιαίτερα σημαντικὴ μὲ διορθόδοξη, μάλιστα, συμμετοχὴ εἶναι ἡ Σύνοδος τοῦ 1945. Γράφει ὁ καθηγητὴς Φειδᾶς: «Εἰς τὴν Σύνοδο τοῦ 1945 ἔλαβον μέρος ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Χριστόφορος, ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρος Γ΄, ὁ πατριάρχης-«καθολικός» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας Καλλίστρατος, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως μητροπολίτης Θυατείρων Γερμανός, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστείας Ἀθηναγόρας, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας μητροπολίτης Σκοπίων Ἰωσὴφ, ὁ ἐπίσκοπος Ἰωσὴφ τῆς Ἐκκλησίας Ρουμανίας κ.ἀ... Ἡ Σύνοδος συνέταξε καὶ τὸν «Κανονισμὸν διοικήσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας». Σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 19 τοῦ Κανονισμοῦ στὴν ἐξαμελῆ Διαρκῆ Σύνοδο συμμετέχει ὡς μόνιμο μέλος ὁ Μητροπολίτης Κιέβου[37]! Ὑπάρχει πλέον ἡ παραμικρὴ ἐπιφύλαξη σὲ κάθε καλοπροαίρετο ὅτι ὁ Κιέβου δὲν ὑπάγεται στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, σύμφωνα μὲ τὴν ὁμόγνωμη ἄποψη τῶν πιὸ πάνω Ἐκκλησιῶν;

στ) Τέλος, κατὰ τὸν καθηγητὴ Βλ. Φειδᾶ, στὶς ἐπαρχίες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ὑπάγεται καὶ τὸ Κίεβο καὶ ὁλόκληρη ἡ Οὐκρανία καθὼς καὶ οἱ Μονὲς τῆς Οὐκρανίας[38]!

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω ἱστορικὰ στοιχεῖα ποὺ παραθέτουν ἐπίλεκτα στελέχη καὶ συνεργάτες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, προκύπτει ὅτι οἱ ἐν Οὐκρανίᾳ Ὀρθόδοξοι τούς τελευταίους αἰῶνες συμμετεῖχαν σὲ ὅλες τὶς πτυχὲς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσίας (μοναχισμός, θεολογικὲς Σχολές, διοίκηση καὶ σὲ αὐτὴ τὴν Ι. Σύνοδο, διωγμοὺς κοκ) καὶ ὄχι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

[Ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τά ἀνωτέρω ἐπιστημονικά συμπεράσματα τοῦ σεβαστοῦ καθηγητοῦ Βλ. Φειδᾶ (δημοσιευθέντα σὲ διάστημα 40 ἐτῶν — 1966-2005!) προκαλοῦν εὔλογη ἀπορία οἱ ἀρτιφανεῖς ἰσχυρισμοί του σὲ πρόσφατο δημοσίευμα[39] (π.χ. περὶ βιαίας προσαρτήσεως τῆς Οὐκρανίας στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, ἀντικανονικῆς συμμετοχῆς τοῦ Μητροπολίτου Κιέβου στὴν Πατριαρχικὴ Σύνοδο τῆς Μόσχας κοκ):

«μὲ τὴ συγκεκριμένη Συνοδικὴ Πράξη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (1686) ὄχι μόνο δὲν παραχωρήθηκαν πλήρως ἢ ὁριστικῶς στὴ δικαιοδοσία τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας οἱ ἀνατολικὲς ἐπαρχίες τῆς Οὐκρανίας καὶ τῆς Λευκορωσσίας, ὅπως ἰσχυρίζονται ἀκρίτως οἱ θεολογικοὶ σύμβουλοι τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἀλλ' ἀντιθέτως διακηρύχθηκε τὸ ἀπαραβίαστο τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σὲ ὁλόκληρη τὴν ἔκταση τῆς Μητροπόλεως τοῦ Κιέβου», «τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας ἀγωνίζεται ἐπὶ πέντε αἰῶνες νὰ ἐπιβάλῃ βιαίως καὶ μὲ καθαρῶς πολιτικὰ ἢ ἐθνοφυλετικὰ κριτήρια τὴν ἀντικανονικὴ ἀξίωσή του γιὰ τὴν ὑπαγωγὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας στὴ δυναστικὴ δικαιοδοσία του, γι' αὐτὸ ἡ ἐκκλησιαστικὴ Ἱεραρχία, ὁ ἱ. Κλῆρος καὶ ὁ εὐλαβὴς λαὸς τῆς Οὐκρανίας ἀρνήθηκαν πάντοτε νὰ δεχθοῦν τὴν ἐξάρτηση αὐτὴ» καὶ «Βεβαίως, ἡ ἰδιότυπη αὐτὴ ἐπαχθὴς ἀνεξαρτησία κατοχυρώνεται μὲ τὸν Καταστατικὸ Χάρτη της, ἀφοῦ ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας ἐκλέγει καὶ χειροτονεῖ ὄχι μόνο ὅλους τούς ἀρχιερεῖς τῆς Οὐκρανίας, ἀλλὰ καὶ τὸν Προκαθήμενό της Μητροπολίτη Κιέβου καὶ πάσης Οὐκρανίας.

Ἐν τούτοις, αὐτὸ τὸ καθεστὼς τῆς ἐπαχθοῦς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας Οὐκρανίας σχετικοποιεῖται καὶ ἀποδυναμώνεται ἀπὸ τὴν ἀντικανονικὴ ἀξίωση τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας νὰ εἶναι ὁ Μητροπολίτης Κιέβου τακτικὸ μέλος καὶ τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, γιὰ νὰ ἐκφράζεται προφανῶς ἡ αὐθαίρετη ἀξίωση τῆς πλήρους ὑπαγωγῆς της στὴν κανονική του δικαιοδοσία»! Εἶναι προφανές πώς ἡ πληρέστερη ἀναίρεση τῶν ἀνωτέρω καινοφανῶν ἀπόψεων τοῦ καθηγητοῦ ἔχει γίνει ἀπό τόν ἴδιο σέ παλαιότερα δημοσιεύματά του...]

6. Ἀξίζει νὰ ἐπισημάνουμε τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ἀκόμα καί τῶν ἰδίων των σχισματικῶν τῆς Οὐκρανίας μέχρι πολὺ πρόσφατα δεχόταν ὅτι ὑπάγονταν κανονικῶς

στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας καὶ γι᾽ αὐτὸ τήν 1-3 Νοεμβρίου 1991 καί 22 Ἰανουαρίου 1992 στὴ Μόσχα ὑπέβαλαν δύο φοργραπτὸ αἴτημα γιὰ νὰ τοὺς χορηγήσει τὴν Αὐτοκεφαλία καὶ ὄχι στὴν Κωνσταντινούπολη!

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὸ κείμενό του μὲ τίτλο «Ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, Ὁμιλοῦν τὰ κείμενα» σημειώνει γιὰ τὴν Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξη τοῦ 1686: «Πρέπει ἐπίσης, νὰ ἐπισημανθῇ καὶ ἕνα ἐκ τῶν βασικῶν ἀξιωμάτων τοῦ δικαίου: ἡ ἀρχή, ἡ ὁποία ἐξέδωσε μίαν Πράξιν ἔχει ἀπόλυτον προτεραιότητα εἰς τὴν ἑρμηνείαν της. Συνεπῶς, εἰς τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν ἡ ἑρμηνεία τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν Πράξεων ἀνήκει πρωταρχικῶς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον»[40].

Ἐπειδὴ αὐτὸ πιστεύουμε καὶ ἐμεῖς, στὴν παροῦσα σύντομη συμβολὴ μας περιοριστήκαμε στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ προσπαθήσαμε νὰ καταδείξουμε ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο μὲ στοιχεῖα τοῦ ἰδίου τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν στελεχῶν καὶ συνεργατῶν Αὐτοῦ, πῶς ἡ ἁρμόδια Ἀρχή, δηλαδὴ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἑρμήνευσε, κατανόησε καὶ βάσει αὐτοῦ ἔζησε ἐπὶ τρεισήμισι συνεχεῖς αἰῶνες τὴν πιὸ πάνω ἀπόφαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Δ΄ (1686) καὶ τὴν ἀδιαμφισβήτητη ὑπαγωγὴ τοῦ Κιέβου στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας.

Καὶ τὰ στοιχεῖα καταδεικνύουν χωρὶς καμία ἐπιφύλαξη ὅτι ἐπὶ 332 συναπτὰ χρόνια σταθερὰ καὶ χωρὶς σοβαρὲς διαφοροποιήσεις ἡ ἴδια ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καὶ ὅλων τῶν κατὰ τόπους Πατριαρχείων καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν δεχόταν ὅτι οἱ Ὀρθόδοξοι τῆς Οὐκρανίας ὑπάγονται στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, στὴ ζωὴ τῆς ὁποίας κανονικῶς συμμετεῖχαν σὲ ὅλα τά ἐπίπεδα ὡς ὀργανικὰ της μέλη.

Ἡ πανορθόδοξη αὐτὴ κατασταλαγμένη καὶ ἀμάχητη γνώση καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία ἐκδηλωνόταν συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως σὲ πανορθόδοξα συλλείτουργα, σὲ εἰρηνικὲς ἐπισκέψεις, σὲ πανορθόδοξους ἑορτασμούς, σὲ πανορθόδοξες διασκέψεις, σὲ διεθνῆ συνέδρια, χωρὶς καμία ἔνσταση ἢ ἐπιφύλαξη.

Ποιός, ἆραγε, μπορεῖ νὰ περιφρονήσει αὐτὴ τὴν πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ἐκπεφρασμένη πανορθόδοξη συνείδηση καὶ ἐμπειρία;

Ποιὸς μπορεῖ νὰ διεκδικήσει ὅτι ἵσταται ὑπεράνω τῆς πανορθόδοξης συνείδησης, τὴν ὁποία καὶ μπορεῖ νὰ περιφρονεῖ;

(Ἀκολουθεῖ τὸ β΄μέρος)

[1] Ἐνδεικτικὰ βλ. ΒΛ. ΦΕΙΔΑ, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ρωσίας (988-1988),* ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα 1988[3], σσ. 466, Θ. ΖΗΣΗΣ, *Κωνσταντινούπολη καὶ Μόσχα*, Θεσσαλονίκη 1989, πρωτοπρ. Θ. ΖΗΣΗΣ, *Τὸ Οὐκρανικὸ Αὐτοκέφαλο*, ἐκδ. "Τό Παλίμψηστον", Θεσσαλονίκη 2018, σσ. 110, J. MEYENDORFF, *Ἡ βυζαντινὴ παράδοση μετὰ τὴν ἅλωση τῆς Κωνσταντινού-πολης*, μτφρ. Στέφ. Εὐθυμιάδης, ἐκδ. ΜΙΕΤ, Ἀθήνα 1994, σελ. 69 κ.ἑξ.

[2] Εἶναι φοβερὸ νὰ συνειδητοποιήσουμε ὅτι τὴ διάσπαση τῶν ρωσικῶν λαῶν-Ἐκκλησιῶν ἀγωνίστηκαν νὰ ἐπιβάλουν, χωρὶς τελικὰ νὰ τὸ κατορθώσουν τότε, οἱ Λατῖνοι (μὲ τὴν Οὐνία) καὶ οἱ λατινόφρονες πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος Μάμας (ὑπέρμαχος τῆς Φερράρας-Φλωρεντίας) καὶ ὁ βαρλααμίτης Ἰωάννης Καλέκας, ἐνῶ οἱ ὀρθόδοξοι Πατριάρχες Ἰσίδωρος, Νείλος καὶ Ἅγ. Φιλόθεος Κόκκινος ὑπεραμύνθηκαν τῆς ἑνότητος, πρωτοπρ. Θ. ΖΗΣΗΣ, *Τὸ Οὐκρανικὸ Αὐτοκέφαλο*, σ. 40-78. Τραγικὴ διαπίστωση γιὰ τὴ σημερινὴ ἡγεσία τοῦ Πατριαρχείου μας…

Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νείλου (1380-1388) ἀπὸ τὴν ὁποία προκύπτει ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξη καὶ παράδοση («*ἀρχαία τῆς μητροπόλεως ταύτης συνήθεια … παλαιὰ ἐκείνη συνήθεια*») ἤθελε τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας (Μεγάλη καὶ Μικρὴ Ρωσία) **ἑνωμένη ὑπὸ ἕνα ἐπίσκοπο**: «*προηγουμένως μὲν χειροτονηθῆναι τὸν Ποιμένα μητροπολίτην Μεγάλης Ρωσίας, ἐπικηρυχθῆναι δὲ αὐτὸν καὶ Κυέβου κατὰ* ***τὴν ἀρχαίαν τῆς μητροπόλεως ταύτης συνήθειαν****, ἐπεί ἀδύνατον Μεγάλης Ρωσίας γενέσθαι ἀρχιερέα, εἰ μὴ Κυέβου πρότερον ὀνομασθείη, ὅπερ ἐστὶν* ***ἡ καθολικὴ ἐκκλησία πάσης Ρωσίας, καὶ προκαθεζομένη μητρόπολις*** *… καὶ* ***Κυέβου καὶ πάσης Ρωσίας μόνος αὐτός, … ἀνακηρυχθήσεται****, καὶ μετ' αὐτὸν δὲ* ***εἷς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀρχιερεὺς ἁπάσης Ρωσίας ἔσται κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην συνήθειαν***» (F. Miklosich-I. Müller, *Acta et Diplomata graeca medii aevi, sacra et profana*, ἐκδ. Nindobonae Carolus Gerold 1862, τ. Β΄ σ. 17-18).

[3] **http://www.romfea.gr/epikairotita-xronika/23802-presbeutis-sam-mpraounmpak-oi-ipa-upostirizoun-tin-autokefalia**-stin-oukrania, βλ. ΑΝ. ΓΚΟΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, «Ἀφελῆ ἐρωτήματα ἀφελοῦς ἱερέως…», στὸ **http://anastasiosk.blogspot.com/2018/09/blog-post_45.html**.

[4] **http://www.romfea.gr/epikairotita-xronika/24036-oi-ipa-sto-pleuro-tou-oikoumenikou-patriarxeiou-gia-...**

[5] Ἡ ἀπάντηση αὐτὴ δόθηκε ὅταν ρωτήθηκε ὁ «προκαθήμενος» Ἐπιφάνιος γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς πρόσφατης τηλεφωνικῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὸν ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ, Μάικ Πομπὲ, **http://aktines.blogspot.com/2018/12/blog-post_161.html**

[6] Ὁλόκληρες οἱ δηλώσεις τοῦ νέου «προκαθημένου», στὸ **http://aktines.blogspot.com/2018/12/blog-post_843.html**

[7] Ἀποκαλυπτικὸ εἶναι τὸ ἄρθρο τοῦ Οὐκρανοῦ δημοσιογράφου Taras Melnick, «Ἡ "ἑνωτικὴ σύνοδος" στὸ Κίεβο – συμπεράσματα καὶ προοπτικές», **http://aktines.blogspot.com/2019/01/blog-post_6.htm**.

[8] «Ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, Ὁμιλοῦν τὰ κείμενα», Σεπτέμβριος 2018, σ. 4, 12, στὸ **https://www.ec-patr.org/deltiotypou/ukraine/final%20oukraniko-1.pdf**.

[9] ΙΩΒ, Ἀρχιεπίσκοπος Τελμησσοῦ: «*Οἱ ἰσχυρισμοὶ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν δικαιοδοσία στὴν Οὐκρανία εἶναι ἀβάσιμοι καὶ χωρὶς νόημα, δεδομένου ὅτι ἡ Οὐκρανία ἦταν ἀνέκαθεν μία ἄνευ ὅρων κανονικὴ ἐπικράτεια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου*» (**http://www.romfea.gr/oikoumeniko-patriarxeio/23889-arxiepiskopos-telmissou-oi-apeiles-tou-patriarxeiou-mosxas-einai-asimantes**), βλ. καὶ ΑΘ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ-ΕΜΜ. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥΔΗΣ, «Ὁ κόσμος τῆς Ὀρθοδοξίας στὶς σημερινὲς γεωπολιτικὲς ἐξελίξεις στὴν Εὐρώπη. Οἱ περιπτώσεις Μητροπόλεως Κιέβου, δικαιοδοσίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησία?

Μια πηγή: https://mospat.ru/gr/news/46540/